

Pestprotocol

December 2019

Inhoudsopgave:

1. Inleiding	3
2. Wat is pesten?	3
3. Aanpak pestgedrag op de 2e Openluchtschool	4
4. Cyberpesten	7

1. Inleiding

Op onze school proberen wij voor de kinderen een “veilig leefklimaat” te scheppen. Een veilig leefklimaat waarin kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Pesten vormt daarin een bedreiging voor een plezierig werk- en leefklimaat op school. Daarnaast is pesten schadelijk voor de algemene ontwikkeling en vraagt onze aandacht als school, leerkracht en ouder. Onder pesten kan eveneens digitaal pesten worden verstaan. Deze vorm vraagt echter om aanpak waarbij de hulp van ouders/verzorgers essentieel is. De gevolgen zijn groter en het bereikt vaak een grotere populatie.

2. Wat is pesten?

Er is een verschil tussen pesten en plagen. Bij plagen zijn kinderen aan elkaar gewaagd. Bij pesten niet. We spreken van pesten als iemand herhaaldelijk wordt getreiterd en over een langere periode blootstaat aan negatieve acties van (een) ander(en). Pesten kan plaatsvinden op school, buiten school maar ook digitaal.

Bij pesten gaat het om een combinatie van:

1. Machtsverhouding: de gepeste is jonger, kleiner, minder sterk, minder machtig of staat tegenover een meerderheid.
2. Schade: Er ontstaat lichamelijke-, materiële-, en/of geestelijke schade.
3. Langdurig: Het pesten houdt niet na een keer op, maar gaat door over langere periode.
4. Herhaald: Het gaat vaak om dezelfde pester(s) die het op een slachtoffer gemunt heeft/hebben.
5. Opzet: De pester weet meestal dat hij pest, maar gaat er (zoveel mogelijk buiten het zicht van leraren en leiding) bewust mee door.

Vormen van pestgedrag:

1. Verbaal pesten: iemand uitschelden, bijnamen geven of bedreigen.
2. Sociaal pesten: iemand buitensluiten.
3. Mentaal pesten: iemand bedreigen of dingen laten doen. Dit soort pesterijen vindt meestal na schooltijd plaats.
4. Fysiek pesten: iemand opzettelijk pijn doen door te schoppen, slaan, krabben, duwen aan haren trekken, enzovoort.
5. Materieel pesten: lemands spullen stelen, beschadigen of verstoppen.
6. Digitaal pesten: Dit is een vorm van pesten die via de sociale media “gespeeld” wordt. Het gaat dan om het versturen van vervelende berichten over een persoon, via Facebook, Instagram, Twitter, WhatsApp, enz.

Signalen die kunnen duiden op pesten:

Zonder dat een kind letterlijk zegt dat hij/zij gepest wordt, kunnen de onderstaande signalen op pesten duiden:

- Vaak alleen staan in de pauze.
- Tijdens de pauze bij de pleinwacht staan.
- Een spel is “toevallig” steeds net begonnen als hij/zij erbij komt.
- Vaak alleen met jongere kinderen spelen.
- Een kind wil, op school, niet graag buiten spelen.
- Zuchten, piepen, steunen van andere kinderen als het betreffende kind een idee oppert dat wel geaccepteerd zou worden als een ander kind het idee aangedragen zou hebben.
- Als andere kinderen alles stom vinden van het betreffende kind. Als zij over hem/haar roddelen en/of negatief reageren op zijn/haar fouten/antwoorden.
- Het kind niet meer naar school wil of aangeeft zich ziek te voelen.
- Het kind prikkelbaar is.
- Nooit uitgenodigd wordt voor partijtjes van klasgenoten.
- Met niemand na schooltijd afspreekt.

65% van de kinderen vertelt niet thuis dat hij gepest wordt. Bij een of meerdere signalen, zoals hierboven geschreven, kan gedacht worden aan pesten. Vraag je vermoeden na bij het kind en onderneem actie. Mocht het kind ontkennen, bied dan je hulp aan en zeg dat hij/ zij altijd bij je terecht kan.

3. Aanpak pestgedrag op de 2e Openluchtschool:

We werken preventief aan pesten door structureel aandacht te geven aan sociale omgangsnormen en de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen bij ons op school. Hiervoor gebruiken wij de methode Kwink. Er zijn schoolregels die aan het begin van ieder schooljaar onder de aandacht worden gebracht. Ook worden er in de klas afspraken gemaakt en omgangsregels opgesteld. Iedereen is op de hoogte van de Kwink-regels. Dus ook de onderwijsondersteuners, vakleerkrachten, overblijfkrachten en Compananny. We spreken dus allemaal dezelfde ‘taal’.

Wij willen pesten in een vroeg stadium stoppen. Dit doen wij door kinderen tijdig “nee” en “stop” te leren zeggen. Daarnaast zetten wij bemiddeling van anderen in als het pesten niet stopt.

- Dit vraagt van pesters en meelopers dat zij “nee” en “stop” van anderen leren respecteren en daadwerkelijk stoppen.
- Dit vraagt van omstanders dat zij leren om zonder geweld tussenbeide te komen, de “dader” durven aanspreken en hulp van volwassenen in kunnen schakelen.
- Dit vraagt van de leerkrachten dat zij pesten en de hulpvraag van leerlingen en ouders/verzorgers serieus nemen.

In de aanpak van pesten gaan we de dialoog aan met alle betrokken partijen om zo tot passende oplossingen te komen. De aanpak van pestgedrag wordt op basis van dit dialoog bepaald en kan dus per casus verschillen.

Dit pestprotocol geeft aan hoe wij omgaan met de verschillende betrokkenen binnen een peestsituatie. Wij onderscheiden 5 betrokkenen.

1. School/ leerkracht
2. Ouders/verzorgers
3. Gepeste
4. Pester
5. De groep (zwijgende middengroep)

Wij gaan uit van een 5-sporen-aanpak. Zoals hieronder beschreven.

5-sporen-aanpak:

School/leerkracht:

- Onze school werkt structureel aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen met behulp van de methode KWINK.
- De school staat open voor datgene wat kinderen en ouders/verzorgers inbrengen rondom pesten.
- De leerkracht en intern begeleider zijn aanspreekpunt voor de ouders/verzorgers, wanneer zij zaken in vertrouwen willen melden.
- De leerkracht en/of luisterjuf zijn aanspreekpunt voor de kinderen, wanneer zij zaken in vertrouwen willen melden.
- School kan een adviserende rol spelen in het doorverwijzen naar externe instanties. Bijvoorbeeld ter ondersteuning van de sociale weerbaarheid en het vergroten van competenties. Dit kan, indien passend, ook door school zelf worden georganiseerd.
- Bij het signaleren van een peestsituatie gaat de leerkracht het dialoog aan met alle betrokken partijen.
- Leraren surveilleren actief in de pauze en zijn alert op pestgedrag.
- Het onderwerp pesten wordt in de groep regelmatig aan de orde gesteld.
- Aan het begin van het schooljaar worden er, per groep, omgangsregels opgesteld.
- Er wordt actief gewerkt aan de groepsvorming tijdens 'de gouden weken' aan het begin van het schooljaar.

Ouders/verzorgers

- Wij verwachten van ouders/verzorgers dat zij het belang van de aandacht voor pestproblematiek onderschrijven.
- Wij gaan ervan uit dat wij problemen gezamenlijk signaleren, aanpakken en oplossen.

- Wij verwachten dat ouders/verzorgers signalen van pesten melden bij de leerkracht.
- School licht betrokken ouders/verzorgers in wanneer in een groep nodige acties worden ondernomen.
- Pesten buiten school kan zijn weerslag hebben op de schoolse situatie. Ook in dit geval kan het besproken worden met school.

De gepeste

- Wij hopen dat het gepeste kind melding maakt bij de leerkracht of de luisterjuf. Samen met de leerkracht/luisterjuf wordt er naar oplossingen gezocht.
- Wij verwachten dat het gepeste kind open staat voor de hulp die school biedt. Wij beogen het vergroten van de sociale weerbaarheid en daarbij kunnen eventueel ook andere instanties betrokken worden.

De pester

- Wij verwachten dat de pester zich houdt aan de schoolregels.
- Hij/zij wordt aangesproken op zijn/haar gedrag als dit niet het geval is. Daarnaast wordt de pester bewust gemaakt van de gevolgen van zijn/haar pestgedrag.
- Bij toegebrachte schade, in welke vorm dan ook, wordt de pester gevraagd mee te denken in een oplossing om dit ongedaan te maken.
- Wij verwachten dat de pester zich coöperatief opstelt in een aanpak om de peestsituatie op te lossen.
- Wij proberen de pester te ondersteunen in het vergroten van zijn/haar sociale competenties. Eventueel worden daarbij externe instanties ingeschakeld.

Groep (de zwijgende middengroep)

- In iedere groep wordt aandacht besteed aan groepsregels/ afspraken.
- Wij verwachten dat elke leerling zich aan die regels houdt.
- De groep wordt duidelijk gemaakt dat toekijken bij pesten niet aanvaardbaar is.
- Als groep ben je onderdeel van het pestprobleem en je bent samen verantwoordelijk voor de sfeer in de groep.
- Leerlingen leren dat, als er gepest wordt, dit wel verteld mag worden aan de leerkracht. Dit is geen klikken.

We vinden het als school belangrijk om met alle vijf betrokken partijen samen te werken om pesten te voorkomen en peestsituaties aan te pakken.

Stappenplan

Bij een peestsituatie gaan we uit van de volgende stappen. Na iedere stap, mocht de situatie zijn opgelost, kan uit het stappenplan gestapt worden:

1. Het gepeste kind probeert het zelf op te lossen.
Zegt: "Hou op, dit vind ik niet leuk"

- Zegt: “Hou op, heb je me niet gehoord?”
Zegt: “Als je niet ophoudt ga ik naar de meester of juf.
2. Het gepeste kind/ouders/verzorgers neemt/nemen contact op met de groepsleerkracht. Deze spreekt de pester aan op zijn/haar gedrag.
  3. De ouders/verzorgers van de pester en de gepeste worden op de hoogte gesteld. Leerkracht, intern begeleider en de betrokken ouders/verzorgers gaan met elkaar in gesprek en bepalen samen een passende aanpak/oplossing.
  4. De peestsituatie wordt in de groep besproken. Dit kan ook anoniem.
  5. De directie wordt van de situatie op de hoogte gesteld.

4. Cyberpesten

Algemene definitie

Cyberpesten of digitaal pesten is één van de vormen van pesten en vindt plaats in de online wereld, die vaak is verweven met het offline leven. Kinderen of jongeren gebruiken hiervoor het internet of apps. Het pesten gebeurt door het opzettelijk zwart maken of afkraken van een persoon, door middel van vervelende of negatieve opmerkingen of juist het groepsgewijs negeren van een specifiek persoon. Sociale media maken het heel gemakkelijk om allerlei foto's te uploaden en gelijk met de wereld te delen. Beschermd door het gevoel van anonimiteit kan een cyberpester verder gaan dan bij andere vormen van pesten. De motieven en de context van cyberpesten zijn vaak hetzelfde als bij 'gewoon' pesten. Het gaat om hetzelfde doelbewuste gedrag, maar omdat het pesten online plaatsvindt komt er een scala aan mogelijkheden bij. In de praktijk gaat het vaak om dezelfde kinderen die gepest worden. Kinderen die voorheen op school werden gepest, worden nu ook online gepest.

Kwink en mediawijsheid

Mediawijsheid is een breed begrip. Daarom werkt Kwink met de volgende definitie:

'Mediawijsheid is de verzameling competenties die je nodig hebt om actief en bewust deel te kunnen nemen aan de mediasamenleving.'

Die mediasamenleving is vaak nadrukkelijk aanwezig. Ook in het leven van kinderen. Door computers, tablets, smartphones, televisies, radio's, kranten, games... Soms lijkt het wel of de dagelijkse belevenissen worden bepaald door de media. Logisch dat ook het onderwijs hier nadrukkelijk mee te maken heeft.

Op basis van de definitie van mediawijsheid zijn competenties dus van belang. Kwink biedt geen compleet programma voor mediawijsheid, maar er komen wel diverse aspecten van mediawijsheid en competenties aan bod. Hierbij wordt uitgegaan van de volgende competenties:

Begrip:

- Inzicht hebben in de medialisering van de samenleving
- Begrijpen hoe media gemaakt worden
- Zien hoe media de werkelijkheid kleuren

Gebruik:

- Apparaten, software en toepassingen gebruiken
- Oriënteren binnen mediaomgevingen

Communicatie:

- Informatie vinden en verwerken
- Content creëren
- Participeren in sociale netwerken

Strategie:

- Reflecteren op het eigen mediagebruik
- Doelen realiseren met media

Kwink is vooral alert op de risico's van het gebruik van media, bijvoorbeeld als er sprake is van tendensen tot onverdraagzaamheid onder kinderen of in de omgeving waar kinderen opgroeien. Ook laat Kwink kinderen reflecteren op het eigen mediagebruik en leert het ze verantwoord participeren in netwerken.

Hoe gaan wij op school met cyberpesten om?

Het cyberpesten vindt grotendeels plaats buiten de school, waardoor direct ingrijpen moeilijk is voor leerkrachten. Dat betekent niet dat de school zich daarom afzijdig kan houden. De gevolgen van digitaal pesten kunnen van invloed zijn op het sociale klimaat in de klas.

- Als er signalen komen van leerlingen, dat deze vorm van pesten voorkomt, nemen wij deze serieus. Cyberpesten wordt bespreekbaar gemaakt in de groep.
- Het is van groot belang dat de school duidelijk stelling neemt tegen pesten. Dit geeft slachtoffers het gevoel dat ze gesteund worden en pesters het idee dat ze in de gaten gehouden worden en dat hun acties worden afgekeurd. Voor leerlingen die gepest worden is het belangrijk dat er een vertrouwenspersoon (leerkracht of luisterjuf) is bij wie ze terecht kunnen met hun problemen.
- Bij het voorkomen van cyberpesten is een belangrijke rol weggelegd voor de ouders/verzorgers van leerlingen: zij zijn de enigen die thuis het internetgebruik van hun kinderen in de gaten kunnen houden.
- De school houdt zich aan het social media protocol dat voor de Stichting Openluchtscholen is opgesteld, zie ons 'protocol social media'.

Mobiele telefoons op school

Leerlingen hebben hun mobiele telefoon bij het betreden van het schoolgebouw in hun tas of zak. Zij leveren hun telefoons en/of smartwatch in bij binnenkomst in het lokaal bij de leerkracht. Deze mag onder schooltijd alleen gebruikt worden na uitdrukkelijke toestemming van de leerkracht.